

программа психолого-педагогического сопровождения психологической адаптации может быть использована психологами специализированных отделений социально-психологической адаптации в учреждениях интернатного типа в работе по оказанию психологической помощи людям с ограниченными физическими возможностями.

Список использованной литературы:

1. Янчук В. А. Интегративно-эклектический подход к анализу психологической феноменологии. Словарь—справочник. / В. А. Янчук. – М-во образования Республики Беларусь. Академия последипломного образования. – Минск., 2001. – 48 с.

2. Маслоу А. Мотивация и личность. / А. Маслоу. Перевод. с англ. Татлыбаевой А. М. – Санкт Петербург: Евразия, 1999. – 478 с.

3. Эриксон М. Мой голос останется с вами / М. Эриксон. – Москва: Институт общегуманитарных исследований, 2009. – 304 с.

4. Богомаз С. Л. Использование копинг-стратегий в психологической адаптации людей с травмой опорно-двигательного аппарата / С. Л. Богомаз, С. Ф. Пашкович // Вестник МГУ им. А. А. Кулешова. Серия С: психолого-педагогические науки. – №2. - 2012. – С. 32-43.

5. Козлов В. В. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп: учеб. пособие / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – Москва, 2002.

УДК 159.9

Загороднюк О. Р.

Вплив інформаційних та емоційних перевантажень на психологічний стан вагітних студенток у вищих навчальних закладах

Анотація. У статті розглядається феномен вагітності під час навчання у вищому навчальному закладі з психологічної та соціальної точок зору. Аналізуються підходи до вивчення даного поняття вітчизняних і зарубіжних науковців. Надано результати проведеного дослідження для глибокого та всебічного визначення стану вагітних студенток.

Ключові слова: вагітність, навантаження, самопочуття, студентський вік.

Аннотация. В статье рассматривается феномен беременности во время учебы в высшем учебном заведении с психологической и социальной точек зрения. Анализируются подходы отечественных и зарубежных ученых к изучению данного понятия. Предоставлено результаты проведенного исследования для глубокого и всестороннего определения состояния беременных студенток.

Ключевые слова: беременность, нагрузка, самочувствие, студенческий возраст.

Summary. The article deals with the phenomenon of pregnancy during studying at university from psychological and social perspectives. The points of view are

analyzed of our and foreign scientists about this phenomenon. Results of the study are provided for a deep and comprehensive definition of the general condition of pregnant students.

Key words: pregnancy, exhaustion, general condition, studentship.

У сучасному суспільстві проблема збереження здоров'я матері та дитини є досить актуальною. Цьому питанню присвячено багато робіт, які висвітлюють різні аспекти перебігу вагітності. Слід зазначити, що це не лише медична проблема, а й соціально-психологічна. В останні роки виник чималий інтерес саме до психологічних проблем вагітності. Особливо підкреслюється негативний вплив емоційного стресу матері на вагітність і пологи. Нашим завданням є визначення детермінант, які спричиняють стресові ситуації. А.І.Захаров у своїх працях визначив, що емоційний стрес матері має безпосередній негативний вплив на психічний розвиток плоду [4].

Доведено, що психологічний стрес під час вагітності породжує цілу низку пренатальних проблем. Саме тому, **метою** нашого дослідження є визначення негативних факторів що провокують виникнення стресу у вагітних студенток.

В зарубіжній психологічній літературі велика увага приділяється біологічним основам материнства, а також умовам і факторам індивідуального пренатального розвитку дитини. У вітчизняній психології останнім часом багато праць присвячено вивченню феноменології, психофізіології, психології материнства, психотерапевтичним і психолого-педагогічним аспектам вагітності і ранніх етапів материнства а також девіантному материнству [3].

Слід зазначити, що вагітність – це специфічний *стан жінки*, коли в її організмі відбувається серйозна гормональна перебудова, що безпосередньо впливає на психологічний стан матері. Вагітність – критичний період у житті кожної жінки, під впливом якого відбувається переоцінка цінностей, перебудовується свідомість та змінюється світосприйняття.

Психологи Чемпенського університету, штат Каліфорнія, США, стверджують, що вагітність є критичним періодом у функціонуванні центральної нервової системи матері. Під час вагітності жінка переживає найбільш вагомні гормональні коливання, які не діють на неї в будь-який інший період життя. Дослідження показують, що репродуктивні гормони готують мозок жінки до задоволення потреб материнства, допомагають позбутися стресів і спрямовують всю діяльність матері на потреби дитини. Лаура Глінн стверджує, що тривожність матері на початку вагітності впливає на пренатальний когнітивний розвиток дитини, а на пізніших порах вагітності значно підсилює свій негативний вплив на подальший емоційний розвиток дитини [5].

Студентські роки завжди асоціюються зі стартом в доросле життя. Розглянемо, насамперед, вікові особливості формування особистості у цей період. Якщо брати до уваги вікову періодизацію навчання в Вузі, то саме вік 17-25 років, за Дж. Бірреном, визначається як стадія ранньої зрілості, або ранньої дорослості. За Еріксоном, рання дорослість припадає на проміжок 20-40 років. Такої думки також дотримується Г. Крайг. Спираючись на дослідження видатних психологів і

геронтологів, ми вважаємо доцільним детермінувати студентський період саме як стадію ранньої дорослості. У період ранньої дорослості спостерігається фізичний розквіт людини, найбільший пік її активності, сили і витривалості.

Період ранньої дорослості є сприятливим для народження дітей. Вагітність у жінки 19-25 років призводить до меншої витрати енергетичних резервів організму, ніж у жінки, вік якої близько 40 років. Молода жінка швидко відновлюється після пологів [1, с. 263].

Г. Г. Філіпова розглядає особливості психічного стану жінки під час вагітності як умову розвитку дитини. Автор зазначає про негативний вплив стресів, депресивних станів в різні періоди вагітності на пренатальний розвиток дитини [3].

Досліджуючи проблему психології вагітності, одним із похідних завдань постає визначення рівня готовності до материнства. На думку Е. Еріксона головним досягненням дорослої особистості є генеративність. Під генеративністю він розуміє намагання кожної людини увічнити себе, внести свій значущий внесок у розвиток суспільства [1, с. 273].

Якщо вагітність запланована і детермінована тим, що молоде подружжя вирішило продовжити свій рід, то можна стверджувати, що відбудеться правильна генерація молодшої майбутньої матері в суспільстві, психологічний та емоційний стан матері не постраждає від впливу зовнішніх негативних чинників. Але, на жаль, це лише ідеальне уявлення про перебіг вагітності у студентські роки. Насправді ж існує чимало проблем, які зумовлюють стреси і викликають тривожність.

З метою виявлення психологічних особливостей вагітності нами було проведено бесіди зі студентками, які на даний час перебувають в стані вагітності, а також молодими мамами, які виношували своє дитя будучи студенткою. Вибірку дослідження склали 28 молодих жінок, яким були поставлені запитання про фактори, які спричиняли найбільший психологічний дискомфорт під час вагітності. В результаті опитування було виявлено, що:

- 21,5% вагітних відчували найбільше стресів під час вирішення проблем з навчанням і встановленні стосунків з викладачами;
- У 14,5% найбільше стресів виникало від того, що вони відчували постійний фізичний дискомфорт (нудота, підвищена втомлюваність, нездатність вести повноцінне активне життя);
- У 14% вагітних стреси виникали на фоні психологічного пригнічення з боку соціуму. Такі студентки відчували, що вони не відповідають нормам гендерної соціалізації;
- 50% опитуваних однозначно не визначились з відповіддю, вважаючи, що вагітність – досить складний стан, на перебіг якого однаково впливають всі фактори. Однак ця група досліджуваних відзначилась більш позитивним ставленням до майбутнього материнства, на відміну від тих, хто відразу визначились з проблемами.

Графічно можна представити отримані результати у вигляді діаграми (Рис.1).

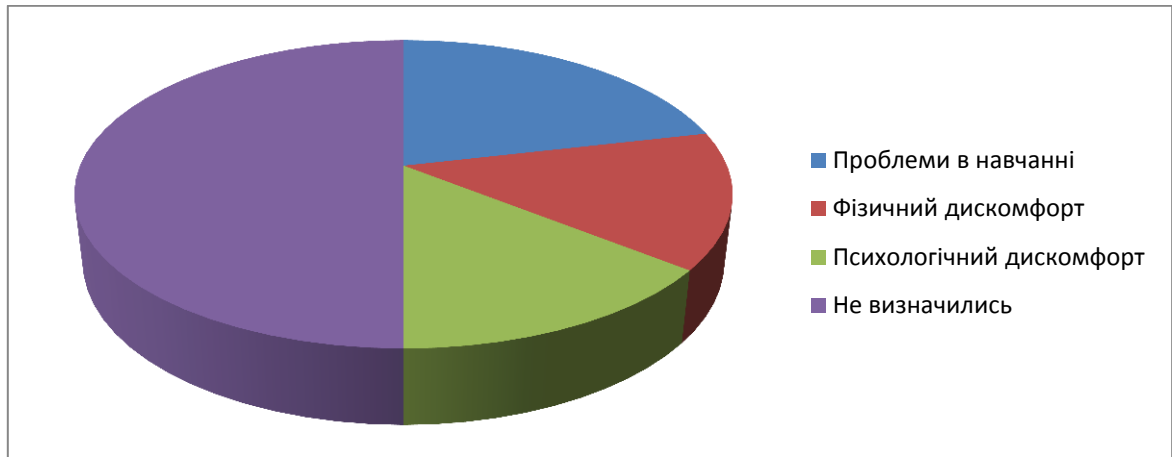

Рис.1 Фактори, які впливають на психологічний стан вагітної

“Продовжувати навчання чи ні?”, -- таке запитання поставало перед кожною із студенток, як тільки вони дізналися про те, що вагітні. За даними опитування 65% вагітних студенток не беруть академвідпустку. Вони продовжують навчання і отримують дипломи. Серед основних проблем, що заважають вагітній жінці навчатися нами були виділені наступні причини (Рис.2):

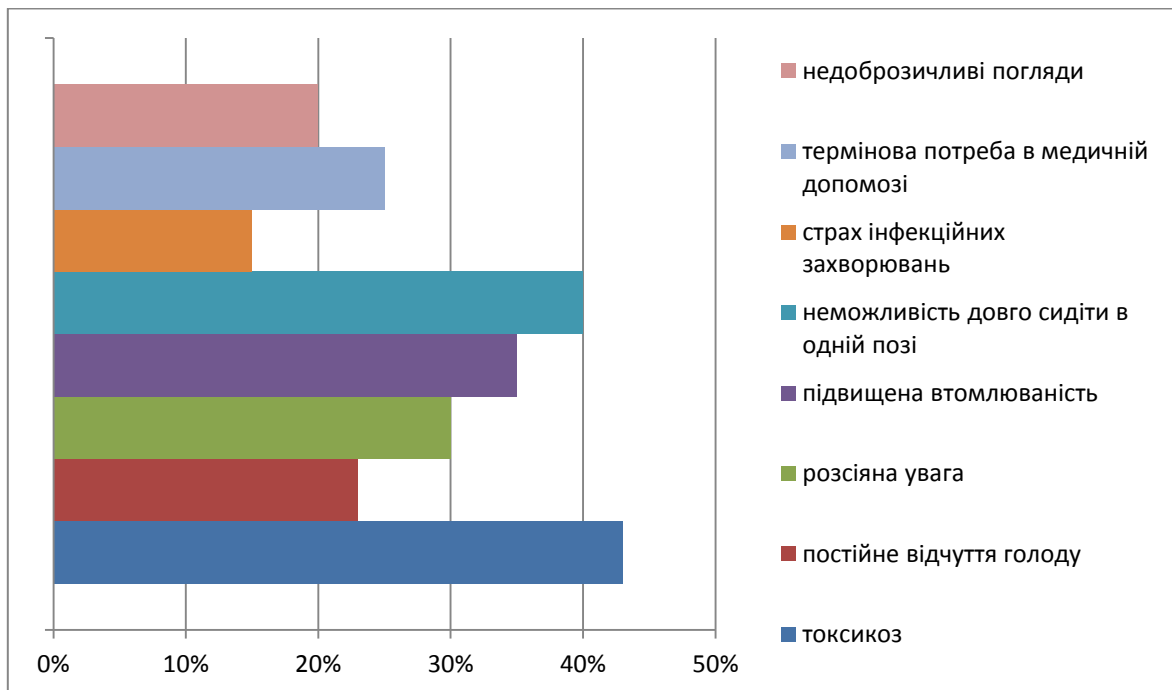

Рис.2 Фактори, які заважають навчанню під час вагітності

Як стверджує Г.Г Філіппова, роль пренатального розвитку оцінюється з точки зору материнського відчуття, яке в подальшому буде визначати розвиток особистості дитини. Роль матері в будь якому випадку складається з відношення до майбутньої дитини, яке визначає її емоційний стан при вагітності.[3]

За Г.Г.Філіпповою, стиль переживання вагітності включає в себе:

- фізичне та емоційне переживання моменту ідентифікації вагітності;

- переживання симптомів вагітності;
- динаміка переживання симптоматики по триместрам вагітності;
- переважаючий фон настрою в ці періоди;
- переживання перших рухів дитини протягом другої половини вагітності;
- активність жінки в третій триместр вагітності.

За допомогою методики “Стиль переживання вагітності” Г.Г.Філіппової нами було виявлено п’ять із шести існуючих стилів переживання вагітності у респонденток: адекватний, тривожний, ейфоричний, ігноруючий та амбівалентний. Представниць з відрікаючим стилем, на щастя, виявлено не було[2]. Результати дослідження подано у вигляді діаграми.

Рис.2 Стилі переживання вагітності студенток внз

Емпіричні дані, представлені в діаграмі, засвідчують, що найбільш широко представленим серед жінок є **адекватний стиль** – 46,5%.

Вагітна ідентифікує себе без негативних емоцій. Соматичні відчуття відмінні від станів невагітності, інтенсивність середня, добре виражена; у першому триместрі можливе загальне зниження настрою без депресивних епізодів, поява дратівливості, у другому триместрі - благополучний емоційний стан, у третьому триместрі - підвищення тривожності із зниженням до останніх тижнів; активність у третьому триместрі орієнтована на підготовку до післяпологового періоду. Можливе іноді загальне зниження настрою, але без депресивних епізодів.

Вагітні з **ейфоричним стилем** складають 21,3%. У них простежуються такі ознаки, як: істеричність, здатність до маніпулювання іншими, перебільшення труднощів, потреба у підвищеній увазі та задоволенні будь-яких бажань. При цьому вони, хоча й відвідують лікаря, його рекомендації виконують формально.

22,2% вагітних переживають свою вагітність як **тривожний стан**. Періодично у них виникає страх і занепокоєння. В першому і другому триместрах

вагітності емоційний стан підвищено тривожний або депресивний. В третьому триместрі ці прояви посилюються, підкріплюються набуттям страхам за результат вагітності, пологів, післяпологового періоду.

Ігноруючий стиль переживання вагітності поєднується з недостатнім розумінням цінності дитини, емоційно-віддаленим типом девіантного материнського відношення. В нашому дослідженні вагітних з чистими показниками ігнорую чого стилю не виявлено. У деяких вагітних лише проявляються деякі риси ігнорую чого стилю.

Слід зауважити, що 5,5% досліджуваних мають яскраво виражені риси **амбівалентного стилю**. Загальна симптоматика схожа з тривожним типом, але інтерпретація своїх негативних емоцій виражена як страх за дитину. Характерні посилення на зовнішні обставини, які заважають благополучному переживанню вагітності.

Вагітних з **відрікаючим типом** психологічного компоненту стилю переживання вагітності і з наявністю нервово-психічних розладів різного ступеню важкості й потребою лікування у психіатра ми у своєму дослідженні не виявили.

Дослідження показало, що стилі переживання вагітності співвідносяться з цінністю дитини для матері. У половини досліджуваних відразу відбулась переоцінка цінностей на користь дитини. Лише 4,5% вагітних студенток мають деякі риси девіантного материнства і потребують допомоги психолога.

Список використаних джерел

1. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. // О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – Київ: Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Мовчан Н. Вагітність очима психолога / Н. Мовчан // Психолог дошкілля. – 2010. – №10. – 60 с. – С. 37 – 41.
3. Филиппова Г. Г. Психология материнства / Г. Г. Филиппова // Учебное пособие. — Москва: Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 240 с.
4. Захаров А. И. Происхождение детских неврозов и психотерапия / А. И. Захаров. – Москва: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 448 с.
5. Laura Glynn. 2011. How Pregnancy Changes a Woman's Brain. PRESS RELEASE. Режим доступу: <http://www.psychologicalscience.org/index.php/news/releases/how-pregnancy-changes-a-womans-brain.html>

УДК 159.9

Маліцька Л. Б.

Вплив рівня розвитку соціального інтелекту на формування невротичних стереотипів поведінки.

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі вивчення процесу формування поведінкових стереотипів у особистостей з невротичними розладами. Впливу рівня розвитку соціального інтелекту людини на можливості